

Aastal 1917 ja hiljem

Ivi Tomingas*

Elanikud loevad teadet tsaari kukutamise ajalehe Postimees toimetuse aknal Tartus veebruaris 1917. Foto: Eduard Selleke. EFA.26.P.0-50388

Tsaari kukutamine Venemaal ehk Veebruarirevolutsioon muutis 20. sajandi Euroopat ja mõnes mõttes ka tervet maailma, seda sündmust aga märgitakse vaid ajaloolaste töödes ja kooliõpikutes, seda pole kuidagi tähistatud. Küll aga on aastakümneid suurejooneliselt meeles peetud enamlaste poolt läbi viidud riigipööret võimu haaramiseks enne Asutava Kogu valimisi, mida aastakümneid tunti Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsioonina. Tõsi küll, ametlik nimetus Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon tuli käbele alles hiljem. Suurejooneliselt ja riiklikult tähistati seda Nõukogude Liidus kuni 1991. aastani – 7. ja 8. november olid riiklikud pühad.

Pöördeliste aegadele on sageli kahjuks iseloomulik, et sündmuste jäädvustusi on vähe. 20. sajandi alguses tehti enamasti pilti kohmakate kaameratega klaasplaatidele ning fotograafe oli vähe. Piltlikult öeldes – nutitelefoni oli aega pea sada aastat. Fotosid sellest perioodist on meie arhiivis napilt, kuid mõned siiski. Märkimisväärseimaks peab pidama fotosid „revolutsiooni vanaema“ Jekaterina Breško-Breškovskaja ja Ajutise Valitsuse tolleage kohtuminiistri Aleksander Kerenski visiidist Tallinna. Visiiti võib pidada kaasaegses mõistes kohtumiseks valijatega, et sügiseks planeeritud Asutava Kogu valimistel edukad olla.

Eelnimetatud „revolutsiooni vanaema“, kellest Nõukogude ajal eriti ei räägitud, oli väga värvika elukäiguga, esseeride partei üks rajajaid, Siberist asumiselt mitmeid kordi põgenenud, isegi 70-aastaselt, kui nimetada mõnda seika tema eluloost.

Rohkelt fotosid on hilisemate aegade Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistamisest, nii et lausa raske oli valikut teha, eriti pompoosest stalinismi perioodist!

Mõne fotoga tahtsin markeerida sedagi, kuidas Nõukogude ajal olid paljud iseenesest huvitavad üritused pealkirjastatud või pühendatud Suure Oktoobrirevolutsiooni auks, isegi kohviku avamine!

* Ivi Tomingas (1958), arhivaar, RA Filmiarhiiv, Ristiku 84, 10318 Tallinn, Ivi.Tomingas@ra.ee

Kohtuminister Aleksander Kerenski Tallinna lennuväljal aprillis 1917. Foto: Taam. EFA.114.P.0-28424

„Revolutsiooni vanaema“ Jekaterina Breško-Breškovskaja saabumine Balti jaama aprillis 1917. Foto: August Vannas. EFA.8.P.5-769

„Revolutsiooni vanaema“ Jekaterina Breško-Breškovskaja esseeride partei infopunkti (Kadrioru pargi nn. vahimaja) ees Kadriorus. 10.04.1917. Foto autor teadmata. EFA.114.P.0-28430

Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistati 1940. aastal Eestis suurejooneliselt. Vaade tribüünile Emajõe ääres Tartus. Foto: Eduard Selleke. EFA.197.P.4-7093

Paide Kultuurimaja saal, dekoreeritud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 27. aastapäeva auks 1944. aastal.
Foto: Juho Valvet. EFA.217.P.0-182002

Sõjaväeparaadiga Moskvast kell 10.00 hommikul algas Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistamine.
Sõjaväeparaad 7. novembril 1944. aastal Võidu väljakul Tallinnas. Foto: Aleksander Koitla. EFA.204.P.0-64300

Tekstiilikäitis Marat Oktoobrirevolutsiooni 31. aastapäeva rongkäigus Tallinnas 7. novembril 1948. Foto: E. Järve. EFA.204.P.0-1745

Kompveivabriku Karamell kollektiiv Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva rongkäigus Tallinnas 7. novembril 1949. Foto: Karl Oras. EFA.209.P.0-20269

Sõjaväeparaad Võidu väljakul 7. novembril 1969. aastal. Foto: German Loss. EFA.250.P.0-59465

Oktoobrirevolutsiooni 43. aastapäeva puhul avatud 140-kohaline kohvik Vana Toomas. 1960. Foto: E. Norman. EFA.204.P.0-51395

Oktoobrirevolutsiooni 73. aastapäeva miitingul Lenini ausamba juures kõneleb Tallinna garnisoni ülem viitseadmiraal Juri Belov. Foto: Urmas Ojaste. EFA.333.P.0-148446

7. november 1994. Ehkki paraade Oktoobrirevolutsiooni auks tollal enam ei peetud, on üks demonstrant end Toompeal Aleksander Nevski katedraali ees sisse seadnud. Foto: Toomas Volmer. EFA.204.0-174151